

Número 2
Octubre 2002

AN C

Butlletí de l'Arxiu Nacional de Catalunya

ELS FONDS DE L'ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA A INTERNET

L'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC), conscient de la importància que les noves tecnologies de la informació tenen en tots els àmbits de la societat, posa a la disposició dels seus usuaris un nou servei: la consulta dels fons documentals a través de la xarxa Internet (<http://cultura.gencat.net/arxius/>). Amb aquesta nova prestació l'Arxiu aconsegueix un doble objectiu: d'una banda possibilita la difusió dels seus fons arreu del món d'una manera ràpida i senzilla i de l'altra facilita les recerques als seus investigadors i usuaris.

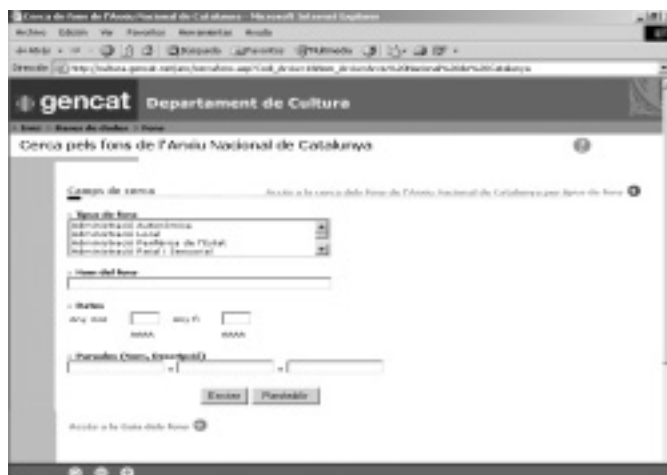
A partir d'ara, qui ho desitgi, pot consultar els fons documentals que es troben dipositats a l'ANC i, si escau, els inventaris i catàlegs (és a dir, les unitats de catalogació). Val a dir que de moment, únicament es poden consultar els documents textuais, però es preveu que a finals d'any també sigui possible la consulta de la documentació no textual.

L'ANC a Internet: un llarg camí

La difusió dels fons de l'ANC a partir de la xarxa Internet era un dels principals reptes que s'havia fixat la nostra institució. Tanmateix, ha calgut un procés llarg de treball i esforç compartit conjuntament entre els tècnics de l'ANC i els informàtics del Departament de Cultura, perquè aquest desig es materialitzés en una aplicació concreta.

El primer pas que calia dur a terme era disposar d'una base de dades amb un únic format per tal que la consulta a Internet fos viable. Aquesta base de dades és l'aplicació informàtica GANC (Gestió de l'Arxiu Nacional de Catalunya). El GANC és un producte integral que gestiona tot el procés arxivístic, és a dir la gestió dels ingressos, l'organització dels fons (classificació, descripció i instal·lació) així com la gestió de l'espai. Així mateix, també possibilita la consulta dels fons i dels inventaris i catàlegs des de les terminals instal·lades a la sala de consulta de l'ANC.

Imatge de la pantalla de cerca dels fons de l'Arxiu Nacional de Catalunya

Editorial

SUMARI

Editorial

Els fons de l'Arxiu Nacional de Catalunya a Internet, **1**

Temes

El servei didàctic de l'Arxiu Nacional de Catalunya, **3**

Els fons fotogràfics a l'Arxiu Nacional de Catalunya, **5**

Els projectes tècnics de l'Agència Catalana de l'Aigua, **8**

Noticiari

L'ingrés del fons de la Federació de Mutualitats de Previsió Social de Catalunya, **10**

Col·laboració entre l'Arxiu Nacional de Catalunya i la Biblioteca Pública Arús, **11**

La descripció i la digitalització del fons Llinatges Massot-Dalmases, **11**

Primeres Jornades Ensenyament-Arxiu. Didàctica amb fons d'Arxius, **12**

Ingressos, **13**

L'ANC a la premsa, **14**

Agenda, **16**

Edita	Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura
Direcció	Josep M. Sans i Travé
Redacció	Francesc Balada, Josep Fernández, Àngels Bernal, Imma Navarro, Carles Figueroa
Impressa	Printing Súrria
Tiratge	1.500 exemplars
ISSN	en tràmit
Dip. Legal	B.27.802-2002

Un cop enllestida l'aplicació GANC, calia migrar a aquest nou programari la informació dels fons que estaven ja descrits i informatitzats en bases de dades amb diferents estructures. Aquesta tasca va ser força laboriosa atès que es van haver de revisar i adaptar totes les bases de dades al format del GANC. No cal dir que aquest esforç va ser enormement útil perquè va obligar a normalitzar tots els camps, a definir clarament la informació que havia d'incloure cada camp, etc. Actualment, hi ha prop de mig milió de registres entrats a l'aplicació GANC.

Finalment, es va haver d'adaptar el GANC a la norma internacional de descripció arxivística ISAD(G). De moment, i

A la columna de l'esquerra: imatge del resultat d'una cerca per fons. A la columna de la dreta: imatge del resultat d'una cerca per unitat de catalogació.

començant pel nivell de fons, l'ANC ha inclòs en el GANC els elements que la norma fixa com a obligatoris així com els que ha considerat necessaris en funció de la importància de la informació que proporcionen a l'usuari.

Els fons a Internet

Per accedir als fons de l'ANC per Internet l'usuari ha d'entrar a la pàgina web de l'ANC que es troba dins la pàgina web del Departament de Cultura. Un cop seleccionada l'opció Cerca dels fons de l'Arxiu, l'usuari pot triar entre efectuar una cerca o bé accedir a la Guia dels fons de l'ANC. En el primer cas les opcions de cerca són dues:

1. Cerca dels fons de l'Arxiu Nacional de Catalunya
2. Cerca dels fons de l'Arxiu Nacional de Catalunya per tipus de fons

Omplert un o més camps de cerca, es desplega la llista dels fons que compleixen els criteris de cerca introduïts per l'usuari. Aquesta llista dona accés a una pantalla en format fitxa amb la descripció del fons.

Pel que fa a l'opció de la Guia dels fons de l'ANC, l'usuari pot accedir a la relació dels fons de l'ANC, agrupats en funció del tipus de fons. L'usuari hi trobarà informació sobre el codi i el nom del fons així com sobre les dates extremes dels fons, els metres lineals o el nombre d'unitats de catalogació.

En el cas que el fons tingui unitats consultables, un cop seleccionat el fons es pot accedir a les seves unitats de catalogació. Un cop validada la cerca apareix en format llista la relació d'unitats de catalogació que aconsegueixen els criteris de cerca i l'usuari pot visualitzar les unitats de catalogació que desitgi.

L'usuari pot reservar la documentació que vulgui consultar. Únicament haurà de prémer l'enllaç que es troba al final de la fitxa de cada unitat de catalogació, omplir el full de reserva i adreçar-lo al responsable de la sala de consulta de l'ANC (anc-sala@correu.gencat.es).

La difusió dels fons de l'ANC per Internet és una de les vies més directes per fer conèixer arreu del món no únicament els fons que es conserven a l'ANC sinó també les seves funcions, els serveis i activitats que ofereix, etc. Amb la finalitat d'oferir un servei encara més útil s'està implementant una nova funcionalitat que permeti la visualització a través d'Internet de la imatge digitalitzada del document com també la consulta de la documentació gràfica (fotografies, plànols, cartells, etc.).

EL SERVEI DIDÀCTIC DE L'ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

L'Arxiu Nacional de Catalunya, com a institució cultural amb vocació de servei i amb la finalitat de respondre a les necessi-

tats educatius de la nostra societat, obre un nou servei: el Servei Didàctic de l'Arxiu Nacional de Catalunya (SDANC).

Com es va palesar en les Primeres Jornades Ensenyament Arxius Didàctics amb Fonts d'Arxiu celebrades a Barcelona el passat mes de setembre, a hores d'ara, no cal ja justificar la necessitat de l'existència d'un Servei Didàctic en els arxius: l'evidència de la seva utilitat per assolir una part dels objectius de la funció cultural de l'arxiu és inqüestionable. D'altra banda, des del món escolar es presenten nombrosos avantatges per a la consecució dels seus objectius didàctics, per a l'assoliment d'una metodologia, uns procediments i uns valors que ajuden a fonamentar el desenvolupament intel·lectual autònom i crític de l'alumnat.

La creació i continuïtat d'un Servei Didàctic de qualitat, però, no es pot dur a terme sense una estructura prèviament dissenyada, de manera conjunta, per professionals de l'ensenyament i de l'arxiu: El SDANC neix de la col·laboració del grup *Arxididàctica*, integrat per professores de Secundària i coordinades des de la Universitat, amb l'Arxiu Nacional de Catalunya i es proposa com a objectiu la creació d'un Servei obert, viu, guiat, informat i relacionat.

Obert, perquè estableix un sistema que, integrant els objectius arxivístics amb els didàctics, fa possible l'accés a la documentació, permet un constant creixement i revisió, i atén la diversitat educativa que pugui presentar l'alumnat usuari.

Viu, ja que està en constant ampliació de manera que cerca la permanent adaptació a les noves necessitats i objectius de l'escola i la societat.

Guiat, perquè a través de les diverses guies didàctiques es faciliten les línies per al treball amb fonts directes, atenent la diversitat de l'alumnat, per als diferents nivells educatius.

Informat, perquè es donen les referències principals per a la interpretació de la informació que aporten els documents: bibliografia o fonts secundàries que permetin interpretar les fonts primàries i les instruccions sobre tècniques de selecció i sistematització per a l'elaboració d'una recerca amb fonts d'arxiu.

Relacionat, perquè facilita la interrelació entre les diverses fonts de manera que s'augmenta la seva potencialitat didàctica.

La definició d'aquests objectius es fonamenta en la concepció del Servei Didàctic de l'Arxiu com un sistema que permeti a l'alumne d'aprendre a fer recerca, la qual cosa només és possible si se li permet una certa llibertat de seguiment d'iti-

neraris d'investigació propis amb l'objectiu de contrastar unes hipòtesis o d'assolir uns objectius de recerca prèviament definits per l'alumne. Aquesta concepció entronca amb la definició que el professor Ivo Mattozzi fa del que ell anomena *l'arxiu simulat*, en el qual l'alumnat aprèn a desenvolupar una investigació. La conservació de l'estructura pròpia de cadascun dels fons és, doncs, necessària, així com la utilització dels instruments de descripció i catalogació propis de l'arxiu, característiques que ens han d'aportar la versemblança d'arxiu real que es necessita per fer-ne l'aplicació didàctica. El Servei Didàctic, així conceptualitzat permet, a més de l'aprenentatge del mètode, els procediments i les tècniques pròpies de la investigació social i històrica, la construcció del coneixement autònom i crític.

Tot i que pren com una de les principals premisses la necessitat de facilitar la interrelació de la documentació i que permet el treball lliure de l'alumne, no per això deixa de presentar un conjunt d'instruments que es concreten en les diverses guies didàctiques i que fan possible el desenvolupament de treballs guiats, entorn d'un tema o d'un procediment concret.

A més de ser un servei útil a l'alumnat el SDANC es presenta també com un recurs per al professorat, el qual podrà accedir a un conjunt documental, de gran riquesa temàtica, que podrà localitzar i relacionar amb gran facilitat i que li servirà per a l'elaboració de la seva programació d'aula.

Per assolir aquests objectius, s'ha partit de la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), les quals permeten actualment noves formes d'organització, localització, visualització i reproducció de la documentació, de manera que ens permeten superar els obstacles que abans podien dificultar a un públic no especialitzat d'accedir-hi directament.

Partint, doncs, d'aquestes bases, el SDANC ha implementat una **AULA DIDÀCTICA** que compta amb els recursos següents:

- **Dues sales** que permeten el desenvolupament de treballs

individuals i en grup.

- **Ordinadors** que permeten la consulta de l'aplicació **SDANC-RECERCA**, així com la utilització de programes de tractament de text per a la realització dels treballs.

SDANC-RECERCA és una base de dades ACCESS que permet la gestió de la documentació, al mateix temps que és l'element més important de cerca i consulta per a l'alumnat. Es tracta d'una base de dades, de funcionament senzill, que facilita la familiarització amb l'organització, el vocabulari i els instruments arxivístics, al mateix temps que ajuda a la cerca i relació de la documentació.

SDANC-RECERCA dóna accés a una fitxa descriptiva per a cada document en la qual consten diferents camps que permeten obtenir-ne una descripció. Les fitxes corresponen al conjunt de documents que el Servei Didàctic ha seleccionat de cadascun dels fons, tenint en compte un conjunt de criteris didàctics i arxivístics. La seva presentació es fa de manera unitària, amb una sola base de dades.

Els inventaris de cada fons, presentats en suport paper, serveixen als usuaris per orientar-los en la selecció dels documents.

Una de les característiques principals del SDANC-RECERCA és que la consulta es pot fer per unitats de catalogació, és a dir, per documents i no només per fons. Així, l'alumne, mitjançant els identificadors (onomàstic, temàtic, toponímic, de data, de tipus de document...), pot obtenir una relació de documents sobre el tema o etapa que hagi triat, independentment dels fons en què es trobin.

En el cas que un document estigui relacionat en un dossier temàtic, consta el títol del dossier en el camp corresponent, de manera que la localització dels documents que el componen és immediata.

Cadascuna de les fitxes va sempre associada a la **imatge digital del document**, que es podrà visualitzar en pantalla i, si cal, reproduir.

- **Biblioteca d'aula**
- **CD amb les imatges digitalitzades dels documents**
- **Inventari, sobre suport paper, de cadascun dels fons** que ofereix una relació de les fonts seleccionades.

- **Guies didàctiques:** que donen un seguit d'orientacions didàctiques per a l'aprofitament dels recursos documentals que ofereix el Servei, tot i atenent la diversitat de nivells que l'alumnat pugui presentar.

- **Protocols i accés a la documentació:** Explicació de l'organització, funcions i serveis que ofereix el Servei Didàctic, així com les normes d'accés a la documentació i als espais de l'Arxiu Nacional.

- **Metodologia i tècniques de recerca:** Es tracta d'una guia general sobre treball de recerca i tècniques d'investigació.

- **Guia didàctica de fons:** Cadascun dels fons té la pròpia guia didàctica, en la qual es fan diverses propostes, adaptades als diferents nivells educatius, sobre les possibilitats que el fons presenta.

La *Guia didàctica de fons* pot incloure els anomenats *dos-*

siers temàtics, els quals presenten un conjunt documental entorn d'un tema, amb propostes didàctiques concretes.

- **Bossa de recerca:** En acabar la recerca, l'usuari omple una fitxa amb una petita recensió del seu treball que s'incorpora a la *Bossa de recerca*, la qual té la finalitat de deixar constància dels treballs fets i, al mateix temps, mostrar nous camins per a noves investigacions.

Els treballs dipositats, una vegada finalitzats, entren també a formar part de la *Bossa de recerca*.

- **Biblioteca especialitzada:** Composta bàsicament de bibliografia de caràcter general i bibliografia de referència específica per a la interpretació de les fonts seleccionades.

- **Fons documental:** Aplega diversos materials sobre la didàctica de la recerca amb fons d'arxiu.

Actualment el SDANC disposa de 3.000 imatges digitalitzades, corresponents als documents seleccionats de tres fons, els quals permeten estudiar diferents aspectes històrics, socials, econòmics, polítics i culturals del segle XIX, tot i que hi ha també documents referits a altres èpoques històriques que poden abastar des del segle XVII al XX. Per a aquest curs acadèmic 2002-2003 es proposa la selecció de documents corresponents al segle XX, l'elaboració de materials didàctics i la digitalització de les imatges corresponents.

El SDANC, amb la finalitat de mantenir-se com a sistema viu i en permanent revisió i millora, establirà els canals de comunicació per facilitar el diàleg continu entre el Servei i els seus usuaris directes, així com amb les institucions culturals i socials implicades, i disposarà de **sistemes d'autoavaluació permanents**.

PILAR REVERTÉ VIDAL

ELS FONS FOTOGRÀFICS A L'ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

Introducció

La imatge ha estat per a l'home del segle XX el paradigma de la informació i alhora un sistema bàsic de comunicació. Tots sabem que una imatge val més que mil paraules i que el llenguatge de les imatges és clar i entenedor per a un gran nombre de persones que han nascut i s'han educat en una cultura que utilitza aquests elements per transmetre missatges, unes vegades evidents i unes altres subliminars.

Les imatges fotogràfiques, com la resta de documents audiovisuals, evidencien una característica comuna: el seu contingut, informació o missatge està expressat mitjançant un llenguatge no escrit, codificat, que ha de ser decodificat pel destinatari. Però la fotografia com a peça o objecte presenta una característica intrínseca ja que, sense oblidar el seu contingut informatiu, conviuen en el seu si altres valors (artístic,

tècnic, històric). Així, a més de la qualitat de document que fa que formi part del patrimoni documental també pot presentar qualitats històriques o artístiques i formar part del patrimoni històric i artístic d'un país.

Com a patrimoni documental i a l'igual que la resta de tipologies documentals en els seus diferents suports, haurà de ser tractada i conservada per poder ser posteriorment comunicada i utilitzada i és aquí on els arxius han iniciat en els últims anys una gran tasca de recuperació, conservació, catalogació i difusió dels fons fotogràfics. Formaran part d'aquests fons els documents figuratius o iconogràfics que plasmen imatges òptiques permanents.

Una allau de fotografies

La transformació en el món de les imatges és una realitat recent que podem fixar a mitjan segle XIX amb el descobriment de la fotografia i posteriorment amb el cinema, la televisió i el vídeo. Abans d'aquesta data, la iconografia estava lligada a la producció artística i l'objecte iconogràfic era una peça d'elevat cost que solament podia ser adquirida i utilitzada per una classe privilegiada. Des del moment que les tècniques de producció es posen a l'abast de tothom s'inicia un increment en el nombre de materials generats: diàriament es produeixen un gran nombre d'imatges de major o menor qualitat, imatges que s'acumulen a l'espera de ser convenientment tractades o que s'utilitzen al moment de ser produïdes i que perden ràpidament qualsevol interès.

A Catalunya, des dels inicis de la fotografia (recordem que a la ciutat de Barcelona el 10 de novembre de 1839 es va dur a terme el primer assaig fotogràfic del país) s'evidencià un gran interès per les tècniques i els diversos procediments que aconseguen fixar les imatges sobre superfícies convenientment sensibilitzades. Després de l'experimentació científica i en un procés d'evolució, el coneixement de la tècnica comportà la professionalització i s'obriren un gran nombre d'estudis comercials: els gabinets de retratistes. Així mateix, molts aficionats, especialment dins les classes més acomodades, lligaren la seva afecció per la fotografia amb l'interès per la història i pel passat del país o per l'excursionisme i la vida familiar; altres s'especialitzaren en les imatges dels esdeveniments i fets diaris i formaren un nodrit i destacat nombre de fotoperiodistes que il·lustraren les publicacions del país; i un tercer grup, els artistes plàstics, descobriren les possibilitats que oferia aquest mitjà, i donaren nous usos i aplicacions a la tècnica fotogràfica.

El resultat és un gran conjunt de material que es conserva en mans privades i que en primer lloc hem de localitzar. El seu grau d'interès, estat de conservació, valor o valors que justifiquin el seu tractament, condicionarà l'actuació dels professionals i les institucions corresponents. Però, quins d'aquests materials han de ser conservats? a qui correspon el seu tractament? tots els materials han d'ingressar als arxius? Per respondre aquestes preguntes, haurem d'establir en primer lloc quin és el nostre marc competencial i quina és la política d'ad-

quisició de fons d'imatges de l'Arxiu Nacional de Catalunya.

L'Àrea d'Imatges, Gràfics i Audiovisuals de l'ANC: Marc legal

L'Àrea d'Imatges, Gràfics i Audiovisuals de l'Arxiu Nacional de Catalunya és l'encarregada de gestionar tota la documentació que, procedent de les respectives àrees d'Arxiu Històric o de l'Administració i ingressada a l'arxiu per transferència administrativa, dipòsit, comodat, donació, compravenda o qualsevol altra fórmula jurídica, requereix un tractament específic en virtut del suport, format o altres característiques intrínseques seves.

El marc legal sobre el qual se sustenten aquestes competències està determinat en primer lloc per la Llei d'arxius i documents 10/2001 de 13 de juliol, que en el seu article 27 determina les funcions de l'Arxiu Nacional. Aquestes són: a) rebre la documentació en fase semiactiva d'ús infreqüent i de conservació permanent, i la documentació històrica dels òrgans centrals de l'Administració de la Generalitat i de les entitats i de les empreses que en depenen, preservar-la i tenir-la a disposició de l'Administració i dels ciutadans; b) ingressar, conservar i difondre els fons i els documents privats que per llur valor testimonial i referencial concerneixen Catalunya i siguin d'una rellevància especial.

El concepte document a efectes de la llei es determina per l'article 19.1 de la Llei 9/1993 del 30 de setembre del patrimoni cultural català per la qual s'entén per document tota expressió en llenguatge oral, escrit, d'imatges o de sons, natural o codificat, recollida en qualsevol mena de suport material, i qualsevol altra expressió gràfica que constitueixi un testimoni de les funcions i accions socials de l'home i dels grups humans, amb exclusió de les obres d'investigació o de creació.

En segon lloc pel Decret de reestructuració de l'Arxiu Nacional de Catalunya 2/1995 de 10 de gener, que deroga el Decret de creació 314/1980 de 28 de novembre i en el qual es crea, amb categoria orgànica de secció l'Àrea dels Fons d'Imatges, Gràfics i Audiovisuals. Les funcions de l'àrea són: vetllar per la recuperació, el tractament i la custòdia dels documents visuals i sonors en els seus diferents suports; col·laborar

Imatge de la columna de l'esquerra:
dipòsit de conservació de negatius antics. ©ANC

Imatge de la columna de la dreta:
fons fotogràfic abans d'iniciar l'ingrés a l'arxiu. ©ANC

en l'establiment dels criteris i en la fixació de la normativa tècnica per al tractament arxivístic dels fons; elaborar els instruments de descripció; proposar les accions necessàries per a la bona conservació dels seus fons i cooperar en la seva divulgació i difusió.

Finalment, la Resolució 818/V del Parlament de Catalunya sobre l'adquisició, la conservació i la difusió del patrimoni fotogràfic català, de 4 de febrer de 1999, insta el Govern a potenciar, mitjançant l'Arxiu Nacional de Catalunya i el MNAC, l'adquisició, la conservació i la difusió del patrimoni fotogràfic català, amb la cooperació necessària dels professionals de la fotografia, dels quals han d'ésser garantits els drets.

Ateses les característiques de la documentació conservada a l'Àrea d'Imatges també hem de tenir en compte el Reial decret legislatiu 1/1996 de 12 d'abril en el qual s'aprova el text refós de la Llei de propietat intel·lectual que regula les disposicions legals sobre aquesta matèria. Així, en l'article 10 es determina l'objecte competencial de la llei: són objecte de propietat intel·lectual totes les creacions originals literàries, artístiques o científiques expressades per qualsevol mitjà o suport, tangible o intangible, actualment conegut o que s'inventi en un futur entre les quals s'han d'esmentar les obres fotogràfiques i les expressades per procediments anàlegs a la fotografia; i en la resta del seu articulat es regula tot el que fa referència als drets morals (personals i no personals) i als drets d'explotació (drets econòmics) entre els quals es troben els de reproducció, distribució, comunicació i transformació de l'obra fotogràfica, drets que afecten bona part dels fons fotogràfics o que contenen fotografies de l'ANC.

Política d'adquisició de fons

Ingressar un fons a l'arxiu comporta acceptar les responsabilitats sobre aquest i alhora acceptar el cost que aquestes responsabilitats impliquen: totes les tasques sobre la seva gestió —neteja, restauració, instal·lació en dependències correctament climatitzades i amb materials de conservació normalitzats, organització, descripció i difusió—, poden ser comptabilitzades econòmicament i hem de ser coherents amb els nostres pressupostos i possibilitats de treball. Aquesta és la raó per la

Imatge de la columna de l'esquerra:
tasques de neteja i instal·lació en embolcalls de conservació homologats. ©ANC

Imatge de la columna de la dreta:
diferents sistemes d'instal·lació de positius i negatius fotogràfics. ©ANC

7

qual es fa necessari planificar la política d'adquisició de fons a curt i llarg termini fent compatible els principis de provenença i territorialitat dels fons amb les competències de l'ANC i fixant uns criteris clars i objectius que permetin alhora rendibilitzar el cost d'unes instal·lacions modèliques. Això no impedeix, però, que a vegades, es faci necessària una intervenció puntual, no planificada, de fons que afloren al mercat o que per les seves condicions de conservació, requereixen una actuació ràpida i costosa per evitar-ne la destrucció total o parcial, actuació que poques institucions poden assumir.

La primera consideració que cal tenir en compte sobre l'ingrés de documentació és la diferència de procediment entre els fons públics i els fons privats. En el primer cas i com a arxiu de l'Administració de la Generalitat, a l'ANC ingressaran per transferència totes les fotografies i fons fotogràfics procedents dels departaments, organismes i empreses de la Generalitat, una vegada hagin complert els seus terminis legals, així com tot el material fruit de les activitats i vida de la nostra institució. En el segon cas i com a arxiu històric, ingressaran mitjançant qualsevol tipus d'adquisició pactada amb particulars o altres institucions, els fons que, com determina l'actual Llei d'arxius i documents, "concerneixin Catalunya i siguin de rellevància especial". Abans d'acceptar l'ingrés d'un fons privat és necessari que els tècnics de l'àrea d'imatges en facin un informe favorable, en el qual es té en compte l'antiguitat, l'autor, el contingut, l'adequació, la qualitat i la quantitat del material així com la seva valoració econòmica i cultural. Si es tracta d'una adquisició per compravenda o donació, l'informe ha de ser tramès a la Junta de Qualificació, Valoració i Exportació de Béns del Patrimoni Cultural de Catalunya perquè en doni l'aprovació. Sols en aquest moment s'inicien les accions per fer-ne l'ingrés. Si l'informe és desfavorable o si el cost de restauració-conservació és superior al del seu valor cultural i econòmic, se'n desaconsella l'ingrés.

La segona consideració és la distinció entre els fons i col·leccions fotogràfics i els fons i col·leccions que contenen fotografies. Solament aplicarem els criteris i la política d'ingressos de fons fotogràfics en el primer grup, ja que el segon grup està format per fons que responen a altres polítiques d'in-

grés (fons d'empreses, fons patrimonials, fons personals) i en els quals les fotografies, són una tipologia més de les que formen el conjunt documental tot i que un cop ingressat, la seva documentació no textual es tractarà i descriurà a l'Àrea d'Imatges.

Normes bàsiques

a) Podran ser objecte d'adquisició:

- Els fons produïts per persones físiques i jurídiques dins el marc territorial competencial que es considerin d'interès per a la història del país.
- Els fons i col·leccions que fan referència a Catalunya o a aspectes de la seva història, conservats dins o fora del territori.
- Els fons que es trobin en perill de desaparició o que no puguin ser convenientment tractats per altres institucions.
- Els fons que temàticament o cronològicament complementin altres fons o col·leccions de l'arxiu.
- El patrimoni fotogràfic català.
- Tots aquells fons que, per voluntat expressa dels seus propietaris, siguin donats o dipositats a l'arxiu.

b) Si més no s'evitarà:

- La competitivitat amb altres institucions així com la duplicació de fons.
- L'ingrés del material que no porti cap mena d'informació o que no sigui remarcable per la seva qualitat o interès històric.
- L'ingrés de còpies, els originals de les quals es trobin dipositats en altres arxius.

IMMA NAVARRO I MOLLEVÍ

**ELS PROJECTES TÈCNICS
DE L'AGÈNCIA CATALANA DE L'AIGUA**

Des del mes de juliol d'aquest any es troba a disposició de tots els usuaris de l'ANC el fons de l'Agència Catalana de l'Aigua, ingressat a l'arxiu al mes de març de 2000 en virtut d'un acord de col·laboració entre l'esmentat organisme i el Departament de Cultura per al seu tractament, conservació i difusió. La documentació transferida correspon a una sèrie única, els projectes tècnics dels expedients d'obres d'infraestructures hidràuliques, produïts entre els anys 1898 i 1991, tot i que alguns contenen documentació aportada de data anterior. Es tracta d'un volum de més de 5.000 projectes que ocupen un total de 286 metres lineals.

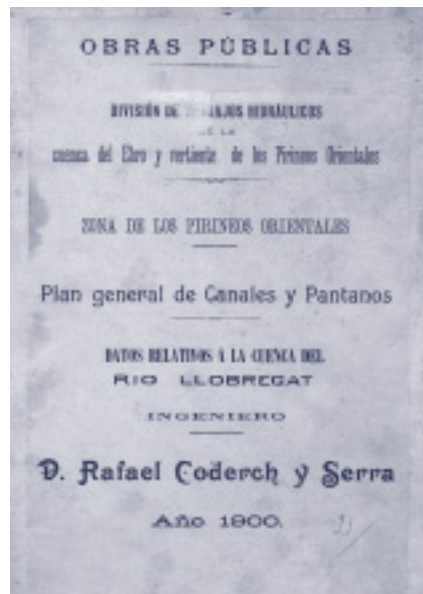
Des del seu inici fins a l'actualitat, la sèrie ha tingut dos productors consecutius. El primer ha estat el Govern Central, inicialment a través del Ministeri de Foment i després del Ministeri d'Obres Públiques, i, per delegació d'aquests, de les Confederacions hidrogràfiques corresponents. A partir del traspàs de competències de l'any 1985, el segon productor ha estat la Generalitat de Catalunya, que des de 1998 gestiona les funcions que se'n deriven a través de l'Agència Catalana de l'Aigua, organisme que ha acumulat la documentació generada en èpoques anteriors. Cronològicament, un 63 per cent dels projectes són anteriors a la formalització del traspàs de competències, mentre que el 37 per cent restant han estat ja íntegrament produïts per la Generalitat.

Quant a l'abast territorial, si bé el conjunt dels projectes afecta tot Catalunya, hi ha un clar predomini de les obres realitzades a les conques internes del país (zones del centre i nord), per sobre de les que afecten les conques de l'Ebre i del Segre (sud de Tarragona i demarcació de ponent). Així, el 70 per cent dels expedients correspon a les províncies de Barcelona i Girona, mentre que Tarragona i Lleida es reparteixen el 30 per cent restant. Aquesta diferència és deguda al fet que, fins al traspàs de competències, la gestió de les obres de les conques de l'Ebre i del Segre, pel fet de dependre de la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre, fou duta a terme per organismes amb seu fora de Catalunya, la documentació dels quals, òbviament, no fou traspassada a la Generalitat. Contràriament, les obres de les conques internes van ser gestionades per organismes dependents de la Confederació Hidrogràfica del Pirineu Oriental, d'abast territorial exclusivament català, la documentació dels quals va ser lliurada íntegrament al Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

Des del punt de vista del contingut, els expedients d'obres estan formats per dues parts de tramitació independent: el projecte tècnic i l'expedient administratiu. L'objecte de l'acord de col·laboració entre l'Agència Catalana de l'Aigua i el Departament de Cultura han estat només els projectes tècnics, que són la part de l'expedient d'obres que ha estat transferida i tractada a l'ANC. Els expedients administratius corresponents han quedat a la seu de l'organisme competent, pendent d'un futur tractament.

El projecte tècnic consta de cinc documents bàsics: memòria i annexos, pressupost, plànols, plec de condicions i informe

Pla general de canals i pantans. Zona dels Pirineus Orientals.
Dades relatives a la conca del riu Llobregat. 1900.
©ANC. Fons Agència Catalana de l'Aigua

de l'enginyer en cap; però pot incloure també altra documentació: antecedents, avant-projecte, memòries prèvies, fotografies del lloc sobre el qual cal actuar, estudis previs, projectes reformats, ampliacions de projectes, projectes parcials, previsions de terminis d'execució, revisions de preus, càlculs hidràulics i mecànics, etc. Tot i això, no sempre hi trobarem tot aquest conjunt documental. Així, quan es tracta de projectes modificats o ampliat, només apareixeran aquelles tipologies documentals que es veuen alterades pel nou projecte. En altres casos, l'expedient que es conserva només inclou un dels documents principals esmentats: el pressupost, un informe, plànols, etc.; o altres tipus documentals, com liquidacions, plecs de prescripcions, estudis parcials, memòries sobre el subministrament de materials o projectes de concurs. D'altra banda, l'expedient administratiu estaria compost per tota aquella documentació que fa referència al desenvolupament de l'obra projectada, des del moment del seu inici fins al seu lliurament: resolució de l'aprovació tècnica i definitiva del projecte amb o sense informació pública, acta de disponibilitat de terrenys, incoació de l'expedient, informe fiscal, plec de clàusules administratives particulars, aprovació de la despesa, obertura del procediment de licitació, actes de les sessions de la mesa de contractació, adjudicació de l'obra, fiança definitiva, contractació de l'obra, certificacions, actuacions del seguiment de l'obra, acta de recepció única i definitiva, etc. El fet de no disposar d'aquesta part administrativa de l'expedient d'obra, comporta que no es pugui determinar quins projectes van ser efectivament executats i quins no.

Pel que fa als tipus d'obres projectades, predominen les relacionades amb l'abastament d'aigua al territori (1.801 projectes), la canalització i endegament de lleres i la construcció de defenses en previsió d'avingudes (1.177 projectes), les obres de clavegueram i sanejament (954 projectes) i els embassaments (594 projectes). En menor quantitat, es troben projectes relatius a xarxes de regadiu, aforament dels cabals, treballs forestals i altres de naturalesa diversa.

El tractament del fons, fet per Enric Cobo sota les directrius tècniques de l'Àrea dels Fons de l'Administració, s'ha centrat en la identificació de la sèrie i la seva descripció a nivell de catàleg. L'instrument de descripció resultant, consultable en

base de dades i en paper, permet un accés exhaustiu i precís als expedients, bé a partir de dades puntuals o bé per la combinació de múltiples condicions de cerca. La fitxa de descripció conté la següent informació distribuïda en diferents camps informàtics: descripció del projecte, dates, tipologia de l'obra, tipologia documental, enginyer redactor del projecte, demarcació hidrogràfica (riu, riera o torrent), demarcació territorial (municipi, comarca i província) i altres dades més tècniques o internes que permeten localitzar els expedients, segons els criteris de les oficines productores.

Tots els elements descriptius esmentats permeten la recerca. No obstant això, les consultes més efectives i pertinents s'obtenen interrogant la base de dades a partir dels vocabularis controlats que s'han elaborat per a determinada informació, i que en el catàleg en paper es corresponen a uns índexs toponímics i temàtics. Aquests vocabularis fan referència al tipus d'obra (embassaments, sanejament, abastament d'aigua, etc.), a la tipologia documental (projectes, avantprojectes, estudis, informes, etc.), a la demarcació territorial on es realitza l'obra (municipi, comarca i província) i a la demarcació hidrogràfica que afecta (riu, riera, torrent, etc.). La recuperació dels projectes pels criteris territorial i hidrogràfic es pot fer de forma jeràrquica; és a dir, es poden recuperar expedients d'un municipi determinat, de tota una comarca o de tota una província, i de la mateixa manera, les obres que afecten bé un torrent particular, bé una subconca o bé tota una conca sencera. En aquest aspecte, cal indicar que, tant en els vocabularis controlats com en els índexs, cada curs d'aigua és presentat en el seu context hidrogràfic de manera jeràrquica, de forma que d'una banda es pot saber quina posició ocupa cada riu o riera en la jerarquia d'afluents de la seva conca fins arribar al mar, i de l'altra, conèixer tots els cursos d'aigua d'una determinada conca dels quals hi ha documentació. Per exemple, un projecte de condicionament de la llera de la riera de les Arenes es podrà recuperar tant a partir d'una cerca per aquesta riera concreta, com a partir d'una cerca per la riera de Rubí, on desguassa, o pel riu Llobregat, conca a la qual pertanyen tots dos cursos. Igualment, vocabularis i índexs també permeten saber quants projectes hi ha relatius a rius, rieres i torrents afluents o subafluents del Llobregat o, si es vol, només quants n'hi ha d'afluents o subafluents de la riera de les Arenes.

Pel seu contingut, pel seu abast cronològic i territorial i per les possibilitats d'accés a la documentació que permet el tractament efectuat, aquest fons constitueix una valuosa font per a l'estudi de l'aprofitament i distribució dels recursos hídrics de Catalunya entre 1898 i 1991, així com de les diferents polítiques i planificacions hidrològiques d'aquest període, tant des d'una òptica general de tot el territori com des d'un punt de vista local.

Un dels elements de planificació hidrològica de major impacte territorial, paisatgístic i econòmic, és la construcció d'embassaments, de la qual es conserven testimonis tan significatius com els projectes relacionats amb els pantans de la Baells, Sau, Sant Ponç, la Llosa del Cavall, Siurana, Foix o

Susqueda. Altres infraestructures de menor impacte són els canals i les sèquies, d'entre les quals podríem destacar els projectes relatius a l'aqüeducte Ter-Llobregat, el canal de la Infanta, el canal de la dreta del Llobregat, els canals de la dreta i de l'esquerra de l'Ebre, part de la xarxa de regadiu del delta de l'Ebre, el canal d'Urgell i algunes de les seves sèquies o el canal de Pinyana.

El fons inclou també projectes d'obres de tipologia molt diversa indirectament vinculades a les grans infraestructures, com per exemple la construcció de magatzems, edificis administratius i habitatges per als treballadors dels pantans de Sant Ponç, la Baells o Sau, la creació d'una colònia obrera a Sant Ponç, l'obra de l'església, rectoria i cementiri a Sau, o el bastiment de casernes per als destacaments de la Guàrdia Civil a Sau i a Sant Ponç. Relacionats amb els pantans esmentats, i també amb els de Siurana, Crespià, Riudecanyes, Boadella i Foix, hi ha projectes de traçat de nous camins i carreteres i d'arranjament de vies afectades per les obres.

Un altre tipus d'infraestructura que ha generat un gran nombre de projectes són les obres d'abastament, potabilització i ampliació de xarxes de distribució d'aigua als nuclis urbans, tant per al consum de boca com per a ús industrial, que permeten copsar el creixement urbanístic i demogràfic de Catalunya, especialment a partir dels anys seixanta i setanta amb el fenomen de la immigració i el desenvolupament turístic de la costa catalana.

També es conserven molts exemples de projectes referents a la construcció de clavegueram i d'estacions depuradores, que ens informen de la importància que en el darrer quart del segle XX han adquirit les qüestions relacionades amb la salut pública i el medi ambient.

Un darrer element de planificació hidrològica, són les diverses obres relatives a la previsió de desastres naturals i a la remodelació urbanística, com l'endegament, la regulació o la canalització de lleres, la construcció de defenses o el desviament de rieres; exemples de les quals són els diferents projectes referents a les rieres de Terrassa i a les del Maresme, o als cursos del Llobregat i del Ter.

Des del punt de vista tècnic, els diferents documents que contenen els projectes permeten estudiar l'evolució de les tècniques constructives, de les tècniques cartogràfiques i de les

planimètriques. També són una font d'informació altres aspectes secundaris i molt específics, com l'aportació de dades meteorològiques, d'aforament dels rius, d'aiguats o inundacions, entre d'altres.

Finalment, cal indicar que el fons permet estudiar projectes que no es van arribar a executar i, a partir de les dades que proporcionen, veure com aquests haurien afectat la població i el territori. Com a exemples podem destacar la construcció dels pantans de Cabrianes (amb projectes i documentació dels anys 1930-1932), de Vilomara (amb un projecte del 1930) o el de Montblanc (amb documentació entre 1930 i 1946).

Com es pot comprovar, la documentació de l'Agència Catalana de l'Aigua és una font de primer ordre i de consulta obligada per a l'estudi de l'evolució de bona part de les infraestructures hidràuliques de Catalunya durant el darrer segle i del seu impacte en el territori des d'un punt de vista urbanístic, demogràfic, tècnic, agrícola, industrial i econòmic en general.

MARC TORRAS I SERRA
MARIA UTGÉS I VALLESPI

L'INGRÉS DEL FONS DE LA FEDERACIÓ DE MUTUALITATS DE PREVISIÓ SOCIAL DE CATALUNYA

Noticiari

El fenomen del mutualisme té a Catalunya una antiquíssima tradició que es pot remuntar als monts de pietat, gremis i confraries de l'edat mitjana, però no és fins a mitjan segle XIX que, fruit de la industrialització, s'inicia el mutualisme modern. Davant la inexistència d'activitat de previsió social desenvolupada per l'estat, el 1896 es crea la Unió y Defensa de Montepios de la Província de Barcelona y sus Afueras amb la finalitat d'unir esforços i recursos en la protecció dels treballadors davant dels accidents laborals, la malaltia i la vellesa. L'any 1918 passà a denominar-se Federació de Sociedades de Socorros Mútuos de la Província de Barcelona; el 1927, Federació de Sociedades de Socorros Mútuos de Cataluña, i el 1934, Federació de Mutualitats de Catalunya, arran de la promulgació de la primera llei sobre la qüestió realitzada pel Parlament de Catalunya.

Després de la Guerra Civil la Federació fou reconvertida en Institución Sindical de Mutualidades per les noves autoritats franquistes i no fou fins l'any 1943 que s'inicià el procés de recuperació de la identitat de l'entitat amb el nom de Federación de Mutualidades de la Provincia de Barcelona, per esdevenir Federación de Mutualidades de Cataluña y Baleares el

1964. Al llarg d'aquests anys cal destacar la intensa col·laboració de l'entitat amb l'Instituto Nacional de Previsión i especialment amb la Seguretat Social, organisme que gestionà els seus afers a Catalunya a través de la Federació durant molts anys. Finalment el 1985 l'entitat esdevingué la Federació de Mutualitats de Previsió Social de Catalunya.

Fruit de l'activitat desenvolupada al llarg de tots aquests anys, la Federació ha generat un important fons històric ingressat a l'Arxiu Nacional al mes de juliol. Després d'una primera anàlisi podem diferenciar tres grans blocs, el primer dels quals correspon a la documentació generada per l'entitat per al seu funcionament intern i que inclou la documentació dels òrgans rectors de la Federació (1920-1980), circulars (1945-1988), llibres comptables (1924-1979), expedients administratius, llibres registres de mútues, expedients de mútues donades de baixa i llibres registre de correspondència (1946-1997). El segon bloc es refereix a les relacions de la Federació amb els organismes oficials i inclou la documentació del Tribunal de Conciliació i Arbitratge (1934-1986), la de la Direcció General de Previsión (1941-1971) i de l'Instituto Nacional de Previsión (1948-1983); i el tercer recull les activitats de la Federació i inclou la documentació de congressos, conferències, actes diversos i publicacions. Finalment cal destacar documentació pròpia de diverses mútues des del 1849 fins al 1987.

L'acord de cessió inclou la col·laboració entre la Federació i l'Arxiu Nacional per a la recuperació d'altra documentació històrica del moviment mutualista català i per al tractament arxivístic de la documentació dipositada. Aquest darrer punt haurà de permetre l'elaboració del pla d'actuació que suposarà la classificació i descripció del fons i la difusió del corresponent inventari.

COL·LABORACIÓ ENTRE L'ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA I LA BIBLIOTECA PÚBLICA ARÚS

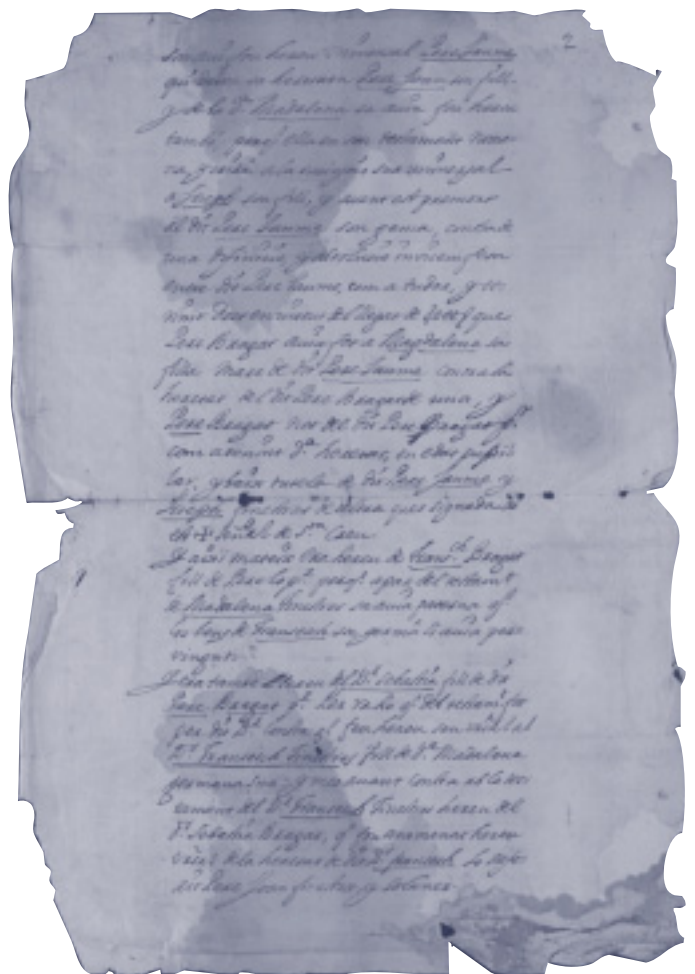
L'any 1996 l'Arxiu Nacional de Catalunya i la Biblioteca Pública Arús van signar un conveni de col·laboració per a la restauració, al laboratori de l'Arxiu Nacional, de documentació i publicacions diverses conservades per la Biblioteca Arús. El material per restaurar incloïa 2 llibres d'actes manuscrites del Consejo Federal de la Región Española de la Asociación Internacional de Trabajadores (1870-1874) i 7 comunicacions i circulars manuscrites de la mateixa institució (1872-1874); 3 volums enquadernats de la revista *El Productor* (1887-1894), 1 volum enquadernat de la revista *Acracia* (1886-1888) i diverses revistes soltes; 3 llibres —un cadastre de Catalunya i un recull de textos legals, ambdós del segle XVIII, i *El Consultor Masón*, de 1883—, 12 plànols i 1 diploma. L'execució d'aquest conveni s'ha dut a terme en dues fases, corresponents als anys 1996-1997 i 2000-2002, durant les quals s'ha fet la

neteja, consolidació dels suports i restauració, en els casos que ha estat necessari, i l'enquadernació dels manuscrits del segle XVIII i publicacions periòdiques del XIX.

A més de la restauració del material, també s'ha microfilmant en dues fases. La primera ha suposat la realització d'11 rodets que representen 6.000 imatges, aproximadament, i la segona finalitzarà el proper mes de novembre. Això ha de significar que tant la Biblioteca Arús com l'Arxiu Nacional disposen de còpies per a la consulta de la documentació i publicacions des dels seus punts de lectura en aquest suport.

LA DESCRIPCIÓ I LA DIGITALITZACIÓ DEL FONS LLINATGES MASSOT-DALMASES

El fons Massot-Dalmases reuneix la documentació històrica d'aquests dos llinatges ceriverins a partir del segle XIV. Va ser cedit el juny de 2001 pel senyor Faust Serra de Dalmases al Departament de Cultura, perquè es conservés a l'Arxiu Histò-

ric Comarcal de Cervera, però en el corresponent contracte s'establí que la restauració i el tractament arxivístic els farien els tècnics de l'Arxiu Nacional de Catalunya. El mateix ANC s'ha encarregat de la seva digitalització. El fons consta de 52 pergamins i diversos lligalls de documentació en paper que ocupen 2,4 metres lineals de prestatgeria.

La documentació s'ha organitzat en dos subfons que es corresponen als principals llinatges productors: els Massot i els Dalmases. Els primers tenen el seu origen en el segle XVI a Juneda fins que a finals del segle XVII es traslladaren a la vila de Cervera, on ascendiren a la condició de ciutadans honorats i nobles a través del comerç i el dret. En aquest sentit cal destacar que durant un temps foren senyors de la baronia del Bullidor, al Pla d'Urgell. Els Massot varen emparentar i absorbir diversos llinatges de la comarca entre els quals sobresurten els Bragat, els Romeu, els Tarragona (castlans d'Oriola) i els Finestres. A aquesta darrera família pertanyia Pau Ignasi de Dalmases i Ros (1670-1718), propietari d'una important biblioteca reunida al seu palau del carrer de Montcada, de Barcelona, i Faust de Dalmases i de Massot (1870-1938), hisendat i bibliòfil, autor d'una important col·lecció de documents i llibres d'interès per a la història de Cervera conservada avui a l'arxiu d'aquesta ciutat. Pel casament a mitjan segle XIX de Dolors Ignàsia de Massot i Canalda, única hereva de la família, amb l'advocat Joaquim de Dalmases i d'Olivar, els Dalmases es van ensenyorar del patrimoni i ocuparen el lloc dels Massot en la societat cerverina.

La documentació de cada subfons s'ha classificat segons el quadre de fons patrimonials i familiars de l'Arxiu Nacional i s'ha descrit segons la normativa ISAD(G) adaptada a l'aplicació GANC. El resultat ha estat la identificació de 1.004 unitats de catalogació que, posteriorment digitalitzades, han generat 197 CD i 10.967 imatges. Un cop el fons es traslladi a l'Arxiu Històric Comarcal de Cervera, l'inventari i les imatges digitalitzades s'integraran a la secció de fons complementaris de l'Arxiu Nacional i podran ser consultades lliurement pels investigadors.

Entre les comunicacions que es van presentar cal destacar la de la professora Pilar Reverté Vidal: *El Servei didàctic de l'Arxiu Nacional de Catalunya*. Un recurs per al treball de recerca de batxillerat, on s'explica què és el Servei didàctic de l'ANC, quins són els seus objectius i les eines de què disposa per tal d'assolir-los.

Així mateix, el director de l'Arxiu Nacional de Catalunya, senyor Josep Maria Sans i Travé, va participar en l'Acte de Clausura, juntament amb la consellera d'Ensenyament, el president de la Divisió de Ciències de l'Educació i el president de l'Associació d'Arxivers de Catalunya.

PRIMERES JORNADES ENSENYAMENT-ARXIUS. DIDÀCTICA AMB FONTS D'ARXIUS

Els passats 5, 6 i 7 de setembre van tenir lloc a Barcelona les Primeres Jornades Ensenyament-Arxius: Didàctica amb Fonts d'Arxius, organitzades per l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona. L'objectiu d'aquestes jornades era analitzar la interacció arxius-educació en el nou context social que ha generat la societat de la informació com també fomentar la comunicació i reflexió entre els arxius i centres educatius de Catalunya, per conèixer i divulgar les experiències didàctiques amb fons d'arxius fetes fins ara.

Ingressos

ÀREA DELS FONDS HISTÒRICS

Fons d'associacions i fundacions

- Federació de Mutualitats de Previsió Social de Catalunya
Documentació dels òrgans rectors i de les activitats de la Federació, documentació comptable i correspondència, documentació de les relacions amb organismes oficials i de diverses mútues. 1849-2000. 82 metres lineals.

- Joventuts Obreres de Barri d'Acció Catòlica (JOBAC)
Documentació dels barris del Clot, Sagrera i Sant Andreu de Barcelona. 1977-1995. 0,2 metres lineals.

Fons comercials i d'empreses

- José Cabré, sociedad en comandita
Empresa de subministrament de material hospitalari. Llibres de comptabilitat, correspondència i factures. 1909-1970. 1,5 metres lineals.

- Torras Herrerias y Construcciones, SA.
Expedients tècnics. Segle XIX-XX. 200 metres lineals.

Fons patrimonials i familiars

- Família Descàrrega. Documentació personal i correspondència de diversos membres de la família, entre la qual destaca la de Joan Descàrrega i Domingo, tinent coronel de l'exèrcit carlista. 1837-1967. 0,1 metres lineals.

- Família Llorens
Escriptures de diverses peces de terra de la partida Fibla Bisbal del Portal Nou de Barcelona. 1641.1891. 0,1 metres lineals.

Fons personals

- Raimunda Elias
Documentació dels seus estudis i de la seva activitat durant la Guerra Civil i l'exili. 1931/1987. 0,1 metres lineals.

- Víctor Alba
Obra original i biblioteca. 1946-2000. 6 metres lineals.

- Ignasi i Antoni Ribera
Dietaris, correspondència i dossiers temàtics. 1936-1989. 2,9 metres lineals.

- Josep Andreu i Abelló
Documentació de l'ambaixada espanyola a Mèxic. 1937-1948. 0,8 metres lineals.

- Lluís Urpinell i Joan

Documentació del Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria (CADCI). Anys 30-40. 0,1 metres lineals.

- Marc Viader

Documentació i publicacions de la seva activitat com advocat laboralista i davant el Tribunal d'Ordre Públic (TOP). 1969-1976. 0,2 metres lineals.

- Lluís Maria Bonet i Leria

Directori d'adreces d'ús dels funcionaris del Departament de Cultura. 1937. 0,1 metres lineals.

- Josep-Delfí Guàrdia i Canela

Documentació de la seva activitat com a advocat. Anys seixanta-vuitanta. 3 metres lineals.

- Jaume Aymà Mayol

Documentació familiar, personal i de les editorials Aymà, Delos Aymà, Andorra i Barcino. 1920-1989. 2,8 metres lineals.

- Salvador Tarragó i Cid

Documentació i correspondència de la seva activitat professional com a arquitecte i de l'Arxiu d'Història de l'Urbanisme, l'Arquitectura i el Disseny. Biblioteca i hemeroteca. Anys cinquanta a vuitanta. 8 metres lineals.

Col·leccions

- Col·lecció Bibliogràfica de Joan Bastardas
6 llibres jurídics i altres dels segles XVII-XVIII, col·lecció del Manual de Novells Ardits, vol.1-14, de les Rúbriques de Bruniquer, vol. 1-5, i altres. 1605/1972. 0,8 metres lineals.

- Col·lecció de manuscrits de l'ANC

Ordinacions dels Monts de Pietat de Sant Francesc de Paula del convent dels Trinitaris Calçats de Barcelona. 1806/1833. 0,1 metres lineals.

- Col·lecció La Vanguardia

Col·lecció del diari. 1889-2002. 320 metres lineals.

ÀREA DELS FONDS DE L'ADMINISTRACIÓ

Fons de l'Administració Perifèrica de l'Estat

- Delegació Provincial a Barcelona del Ministeri d'Indústria i Energia

Expedients de certificació d'explotació de patents i models d'utilitat (1945-1981), 0,8 metres lineals, i Expedients d'instal·lacions receptores de baixa tensió (1965-1982), 11,4 metres lineals. Transferit per l'Arxiu Central del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme.

ÀREA DELS FONDS D'IMATGE, GRÀFICS I AUDIOVISUALS

- Col·lecció documental sobre teatre a Ràdio Barcelona: dos àlbums que contenen 229 positius en b/n i 93 positius color,

tiquets, programes i retalls i un disc sobre el teatre i els actors de Ràdio Barcelona.

- Dolors Marsans i Comas: 309 diapositives color, 95 diapositives b/n, 64 positius color, 7 cassets, 20 diplomes, 7 insígnies, 7 pel·lícules, 2 cintes magnetofòniques i 21 vídeos sobre les seves activitats com a dirigent i membre de diverses associacions i entitats.

- Josep Maria Sagarra i Plana: 1.314 positius b/n, 13.534 plaques de vidre de diferents formats, 509 negatius plàstics de diferents formats i 6.242 negatius 135 mm de la seva activitat com a fotoperiodista.

- Fons personals de l'ANC/ Raimunda Elias: 34 positius b/n sobre aviació, bona part procedent de l'arxiu fotogràfic del Comissariat de Propaganda de la Generalitat.

- Col·lecció fotogràfica de l'ANC/ Josep Cantó: 379 plaques de vidre, 284 negatius plàstics i 94 positius b/n de temàtica familiar i sobre les destil·leries Altimiras.

- Josep Cebrián Moreno (Josep Cebrià): 341 dibuixos a llapis i carbó, 24 cartells, 11 fotolits i dossiers de dibuixos editats especialment sobre personatges, història, tradicions i símbols de Catalunya.

- Guillem Martínez/Caputxinada: 50 ampliacions b/n procedents de l'exposició fotogràfica "La Caputxinada. Crònica Gràfica".

- Salvador Tarragó i Cid: 53 plànols, 8 fotografies b/n i 19 plafons sobre història de l'urbanisme i arquitectura.

- Jaume Aymà Mayol: 163 fotografies b/n, 5 fotografies color, 2 diapositives, 4 negatius b/n, 17 dibuixos i 14 fotoimpresos, utilitzats per a publicacions de les editorials Aymà, Delos Aymà, Andorra i Barcino.

- Joan Aubeyzon Llòpis: 150 vidres estereoscòpics de caire familiar i 150 vidres 9 x 12 sobre activitat publicitària, 2 positius, 3 postals, 3 insígnies i un visor.

- Víctor Alba: 11 cassets, 8 cintes de vídeo i una làmina amb caricatures dels redactors de la revista *L'Espagne Republicaine*.

- Gregorio López Raimundo: 1 vídeo VHS sobre els actes de celebració del 65è aniversari de la fundació del PSUC.

- Fons personals de l'ANC/ Josep Villalón: 5 còpies fotogràfiques sobre l'exili.

• «Existeix l'anomenada "consciència moral"?». *El Diari de Sant Cugat*, Sant Cugat, 13 de juny de 2002.

• «Consciència moral, nova xerrada de la UNESCO Sant Cugat». *El 9 Punt Sabadell*, Sabadell, 5 de juny de 2002.

• «Gaudí, copista de la natura». *El Diari de Sant Cugat*, Sant Cugat, 6 de juny de 2002.

El Diari de Sant Cugat, Sant Cugat, 6 de juny de 2002.

• «Suport mundial al retorn dels "papers de Salamanca"». *Avui*, Barcelona, 12 de juny de 2002.

• «Intelectuales de todo el mundo exigen el retorno de los papeles del Salamanca». *La Vanguardia*, Barcelona, 12 de juny de 2002.

• «Apoyo intelectual al retorno de "los papeles de Salamanca"». *Diari de Terrassa*, Terrassa, 13 de juny de 2002.

• «Ruptura total en la comisión de expertos que estudia la división del Archivo de Salamanca». *La Razón*, Madrid, 13 de juny de 2002.

• «El perfume, a l'Aula per a la Gent Gran». *El Diari de Sant Cugat*, Sant Cugat, 20 de juny de 2002.

• «La comisión sobre el fondo catalán del Archivo de Salamanca evidencia hoy su desacuerdo». *El País*, Madrid, 25 de juny de 2002.

• «Cataluña se queda sin "papeles"». *La Vanguardia*, Barcelona, 23 de juliol de 2002.

• «El Gobierno rechaza devolver a Catalunya los papeles de Salamanca». *Segre*, Lleida, 23 de juliol de 2002.

• «El Govern rebutja tornar els papers de Salamanca a Catalunya». *Segre*, Lleida, 23 de juliol de 2002.

• «El Patronato decide mantener la integridad y la unidad del Archivo de la Guerra Civil». *ABC*, Madrid, 23 de juliol de 2002.

• «Salamanca no devolverá sus documentos a Cataluña». *La Gaceta*, Madrid, 23 de juliol de 2002.

• «El Archivo General de la Guerra Civil se quedará íntegro en Salamanca». *Diario de León*, León, 23 de juliol de 2002.

• «Salamanca se queda el archivo de la Generalitat republicana». *La Mañana*, Lleida, 23 de juliol de 2002.

- «Sobrequés: “Per la via política els documents mai no tornaran”». *Diari de Girona*, Girona, 24 de juliol de 2002.
- «Pràcticament tots el municipis gironins tenen papers a Salamanca». *Diari de Girona*, Girona, 25 de juliol de 2002.
- «Salamanca y el rey Canuto». *El País*, Madrid, 27 de juliol de 2002.
- «La UCE aborda la polémica de los papeles de Salamanca». *Diari de Terrassa*, Terrassa, 16 d'agost de 2002.
- «El director de l'Arxiu Nacional parla dels arxius de Salamanca avui a Prada». *El 9 Punt Sabadell*, Sabadell, 22 d'agost de 2002.
- «El director de l'Arxiu Nacional acusa al Gobierno de colonialista». *La Vanguardia*, Barcelona, 23 d'agost de 2002.
- «Sans Travé: “Espanya ens ha segrestat la memòria històrica escrita”». *Avui*, Barcelona, 23 d'agost de 2002.
- «El director del Archivo de Cataluña carga contra Cultura por “los papeles de Salamanca”». *El País*, Madrid, 23 d'agost de 2002.
- «El Archivo de Cataluña exige “los papeles de Salamanca”». *El Mundo*, Barcelona, 23 d'agost de 2002.
- «Sans Travé: “Los papeles de Salamanca no tienen ningún fundamento objetivo”». *La Razón*, Barcelona, 23 d'agost de 2002.
- «“Todos los gobiernos han sido rácanos con Catalunya”». *Segre*, Lleida, 23 d'agost de 2002.
- «El director de l'Arxiu Nacional de Catalunya retreu a tots el governs la seva “garreperia”». *El Punt*, Girona, 23 d'agost de 2002.
- «Vilajoana dice que con la devolución de los papeles de Salamanca acabaría la Guerra Civil». *La Razón*, Barcelona, 24 d'agost de 2002.
- «Vilajoana pide los archivos para dar por zanjada la guerra civil». *Segre*, Lleida, 24 d'agost de 2002.
- «Vilajoana pide los papeles de Salamanca como acto de conciliación». *Diari de Terrassa*, Terrassa, 24 d'agost de 2002.
- «La Comissió de la Dignitat replica al Govern sobre el archivo de Salamanca». *Diari de Terrassa*, Terrassa, 27 d'agost de 2002.
- «Sans Travé acusa el govern espanyol de mantenir l'actitud d'un país “colonitzador”». *Tot Sant Cugat*, Sant Cugat, del 30 d'agost al 7 de setembre de 2002.
- «Quatre torres, milions d'històries». *El País*, Barcelona, 5 de setembre de 2002.
- «Los “papeles” de Salamanca ante Estrasburgo». *El Mundo*, Barcelona, 6 de setembre de 2002.
- «Denuncia internacional por los archivos de Salamanca». *Segre*, Lleida, 6 de setembre de 2002.
- «Del Castillo posa com a exemple de bon arxiu el de Salamanca». *Avui*, Barcelona, 12 de setembre de 2002.
- «Los archivos seguirán en Salamanca». *El Periódico*, Barcelona, 12 de setembre de 2002.
- «L'Aula per a la Gent Gran programa 60 conferències». *El Diari de Sant Cugat*, Sant Cugat, 12 de setembre de 2002.
- «Bunker to bunker». *Barcelona Business*, Barcelona, setembre de 2002.

Agenda

**OCTUBRE-
DESEMBRE 2002**

CONFERÈNCIES

Cicle de conferències: *1002-2002 Mil·lenari de la Butlla Papal de Silvestre II al monestir de Sant Cugat*

3 d'octubre, "Catalunya i el món fa mil anys". Josep Maria Salrach, professor de la Universitat Pompeu Fabra

10 d'octubre, "La vinguda de Girbert, més tard Silvestre II, a Catalunya: Vic i Ripoll". Miquel S. Gros, director del Museu Episcopal de Vic

17 d'octubre, "Les llengües entorn de l'any mil". Joan Bastardas, catedràtic emèrit de la Universitat de Barcelona

24 d'octubre, "Els monestirs catalans entorn de l'any mil". Antoni Pladevall, historiador

31 d'octubre, "Ciència i cultura: cristians, jueus i musulmans". Manel Mundó, catedràtic emèrit de la Universitat Autònoma de Barcelona

7 de novembre, "Sant Cugat: construint un nou monestir". J. Albert Adell, arquitecte

Organitzades per l'Arxiu Nacional de Catalunya, l'Associació d'Amics de la UNESCO de Valldoreix-Sant Cugat i l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès.

A les vuit del vespre a la sala d'Actes de l'Arxiu Nacional de Catalunya

Cicle de conferències *Noblesa i Societat: La noblesa i la cultura catalana*

12 de novembre, "Cavallers i trovadors. L'amor en una societat guerrera". Lola Badia, professora de la Universitat de Barcelona

3 de desembre, "Nobles i escriptors. Aportacions de la noblesa a l'esplendor de la llengua catalana a l'edat mitjana. Segles XIV i XV". Jaume Turró i Torrent, professor de la Universitat de Girona.

Organitzades per l'Arxiu Nacional de Catalunya i l'Institut d'Estudis Nobiliaris Catalans

A les vuit del vespre al Palau Moja, Portaferrissa, 1

EXPOSICIONS

Verdaguer. Una mostra de llibres i de correspondència
Del 4 al 30 de novembre a l'Arxiu Nacional de Catalunya. Organitza: Institució de les Lletres Catalanes, Centre Cultural de Sant Cugat i Arxiu Nacional de Catalunya.

Exposicions itinerants

El nu femení. Fotografia d'Antoni Esplugas
Del 15 de novembre al 29 de desembre al Museu Municipal d'Alcover

CURSOS

Cursos d'introducció a la Genealogia, l'Heràldica, la Sigil·lografia, la Vexil·lologia i la Nobiliària que començaran la segona quinzena de febrer a la seu de l'ANC. Per a més informació Tel.: 93 589 77 88 (tardes). Organitza la SCGHSViN.

Curs sobre *la còpia privada a Internet*: la repercussió de les noves tecnologies en el dret de reproducció. Ús, comunicació i control de les imatges que tindrà lloc els dies 9 i 10 d'octubre a l'Escola d'Administració Pública de Catalunya. Organitza l'EAPC i l'ANC.

